

ANALOGOVÁ FOTOGRAFIE V DIGITÁLNÍM SVĚTĚ

(Richard Jan Hons, květen 2023)

Vlastně to není tak dávno, kdy začala digitální fotografie pronikat mezi prostý lid. V devadesátých letech byla ještě v plenkách a rozlišení snímků nebylo nic moc. To se ale postupně stále víc zlepšovalo. V určité době byla situace tak nějak fifty fifty. Tehdy to jiskřilo mezi zastánci elektronického digitálního světa a tradicionalisty, kteří nedali dopustit na klasický celuloidový film. Vývoj ale nezastavíš. Digitální fotoaparáty se stávaly čím dál dostupnější široké veřejnosti, měly stále lepší rozlišení a získávaly různé vychytané funkce, díky nimž se kde kdo dopracoval k slušným snímkům. Dneska jsme ještě o úroveň výš. Prakticky každý vlastní chytrý telefon s fotoaparátem a je z něho téměř profesionální fotograf. Pravda, některé telefony fotografují i dnes přílišně, ale s většinou moderních přístrojů jsme se propracovali k rozumné až výborné kvalitě. Každý den, každou hodinu, minutu a vteřinu vznikají mraky snímků a krátkých videí. Některé proletí větší či menší bublinou sociálních sítí, některé ne. Všechny ale zaparkují na nějakém paměťovém médiu, kde hibernují, jak sibiřský mamut zamrzlý v ledu a čekají, kdy si na ně někdo vzpomene a prohlédne si je. Šípková Růženka se svého prince dočkala, ale obávám se, že pro většinu fotografií bude to čekání na pozornost beznadějně nekonečné.

Jistě, je to zjednodušení a zevšeobecnění. Určitě existují snímky, k nimž se někdo vrací nebo je dokonce čeká luxusní osud vytištění na papírovou podložku. To je ale, troufám si tvrdit, jen zlomek pořízených fotografií – taková elitní kasta. Ano, to za dob filmů a analogového procesu se cti stát se papírovým obrázkem dostalo většině povedených snímků. On také kinofilm měl stejně jako dnes pouze 36 políček a něco stál. Ani fanatický fotograf během dovolené nenacvakal tisíce záběrů jako je to dneska běžné! A papírové fotografie se lepily do alb, ukládaly do popsaných obálek nebo alespoň do speciální krabice, aby je bylo možné ukazovat návštěvám i příbuzným a aby se v nich rodina mohla probírat za dlouhých zimních večerů.

Mě, jako kluka, pochopitelně fascinoval celý fotografický proces počínaje nastavením fotoaparátu a pořízením snímku, přes vyvolání filmu až po zvětšení obrazu na fotografický papír. Každou fotografii si člověk musel, tak říkajíc, odpracovat a na každém kroku mohl něco pokazit. O to větší byla radost z každého povedeného snímku! Zajímavé bylo i proniknout malinko do toho, jak to všechno funguje, co se v citlivé vrstvě filmu a papíru děje.

Čistě analogové fotografii jsem zůstal věrný poměrně dlouho. Možná z vrozeného konzervativismu a trochu i staromilství. Rozhodně jsem nepatřil k prvním, kdo přesedlali na digitální fotoaparát. Ta chvíle ale přišla a na digitální fotografování jsem si zvykl rychle. Ona má řadu nesporných výhod! Přitom vlastní principy jsou podobné. Kdo si již osvojil práci s klasickým přístrojem, nemá s přechodem žádný větší problém. Na mašince je pouze trochu víc tlačítek a koleček, ale to se rychle poddá. Pochopitelně jsem od samého počátku ignoroval automatické blbovzdorné režimy a nastavoval parametry tak, jak jsem byl zvyklý. Také jsem naštěstí nepodleh nadbytečnému cvakání hromad snímků, když již to je „zadarmo“. Obdivuji každého, kdo takto kvantitativně postupuje, a přesto pak má v obrázcích pořádek. Já bych se v té záplavě utopil! Snažím postupovat spíš minimalisticky. Cvakám střídavě, takřka asketicky. Již během akce promazávám nepovedené záběry a finální selekci dělám doma v počítači.

Zkrátka, s digitálním fotoaparátem jsem se nakonec skamarádil a na celuloidový film téměř zapomněl. Řadu let jsem klasickou kameru nevzal do ruky. Ležela opuštěná a smutná na polici, kde se na ní jen prášilo. Před nějakými pěti, sedmi lety jsem se k ní začal postupně vracet, a teď s sebou vozím klasickou zrcadlovku nebo dalkoměr dost často. Ona totiž černobílá fotografie má

něco do sebe - něco, co digitální fotka při všech svých výhodách nemá. Ona má nenapodobitelný šmak, nenapodobitelného ducha. Je to snad dáno způsobem záznamu. Digitální fotografie je určena naprosto pravidelným rastrem stejných čtverečků. U filmu funguje chemický proces. Obraz tvoří vyredukovaná zrnka stříbra, která nemají úplně stejný tvar a velikost. Také nejsou rozptýlená v geometricky přesném rastru.

To neznamená, že bych na digitální fotoaparát zanevřel – vůbec ne! Používám jej stále a hodně. Jen pro některé účely jej nahrazuji klasickou Prakticou nebo dálkoměrným Zorkijem – hlavně pro záběry krajiny, lidí a různé náladovky. Je jisté, že k analogové fotografii se lidstvo nikdy úplně nevrátí, ale také úplně nezanikne. I v budoucnu bude mít ve fotografii svoje místo, i když spíš skromné.

Zajímavou výhodou klasické fotografie je její spolehlivost a věrohodnost. Jistě, fotomotáž je stará věc, ale v analogovém prostředí je komplikovaná, má svoje limity a ve spojení s negativem je pravost obrázku neprůstřelná. Narozdíl od digitálních médií! V dnešní počítačové době je vytvoření falešného obrazu a videa víc než snadné – a to láká! V tomto směru vznikají stále lepší a dokonalejší programy. Fantazie a podvody je čím dál tím komplikovanější odhalit. Dokonce pro tento účel vznikají speciální počítačové aplikace! Člověk již bývá na takové odhalení krátký, a tak tu stojí program proti programu, počítač proti počítači – úplná hrůza! Tato situace ovšem nahrává použití klasického filmu v reportážní a dokumentační fotografii, protože představuje nezpochybnitelný dokladový materiál, který má navíc svého ducha!

